GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Joi'a si Duminec'a, Fói'a, candu concedu ajatóriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu séu 2½ galbini mon. sunatória.

Anulu XXXIX.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tacs'a timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

Nr. 53. Brasiovu 23|11 Iuliu 1876.

Spionulu dela Alb'a si press'a din Clusiu.

Nu se póte crede pana la ce mesura a irritatu infami'a dela Alb'a comissa de unu spionu in diariale de Clusiu pe miile de romani, cari au conscienti'a demnitatiei loru de ómeni si de romani. Terminii in cari ni se scrie nóue asupra casului acestuia suntu asia de tari, precum dela 1861 si 1867 nu amu mai vediutu esiti mai alesu din penele unoru barbati demni de totu respectulu si stim'a nóstra. Unulu ne intréba: „S'a proclamatu cumva legea martiala, ori ca ne aflamu in statu politienescu, sustienutu de spioni si denuntianti, de gendarmi pedestri si calari, cá in dilele lui Bach? Se ni se spuna curatu, dupa care legi suntemu gubernati noi romanii." Altulu revoltatu in sufletulu seu, ne provóca se declaramu, ca suntemu prea decisi a ne apara libertatea personala, prin urmare, ca vomu visita in totu timpulu, diu'a nóptea, pe consangenii, pe amicii si cunoscutii nostri ori-si unde. Alu treilea propune — cu totu dreptulu — cá se ceremu cu totii din tóte partile in modu solidariu, satisfactiune efficace atatu dela spionulu calumniatoru, catu si dela redactiunea „Kelet"; ca-ci suntu legi destule, dupa care potemu pretinde cea mai aspra pedépsa a calumniatoriloru. Alti amici propunu chiamarea la unu locu a unei conferentie de barbati matori si curagiosi, spre a ne consulta despre modurile cumu se ne aparamu de cursele ce ni se punu, de spioni si denuntianti, de proletarii presei din patri'a nóstra si de atatea existentie catilinarie, care érasi se prepara cá se dè focu patriei.

Intre aceste cetimu totu in diariale maghiare din Clusiu, ca advocatulu Dr. I. Ratiu se aflá tocma in Clusiu in aceeasi dí, in care spionulu dela Alb'a mintise in „Kelet", ca acelu romanu illustru si patriotu eminente ar' fi fostu in Alb'a, prin urmare ca nu potea se fia in aceleasi momente la dóue locuri.

In „Kelet" vedemu, ca dn. jude r. Alexandru Velicanu si d. advocatu Ioanu Cosieriu detera calumniatoriului desmintirea meritata si 'lu inferara cu epithetulu ce'i compete, precum si ca acea causa spurcata se afla in man'a procurorului.

Maghiarii din partea loru escusa pe spionu si pe diariale maghiare dela Clusiu cu impregiurarea, ca in acestea dile extraordinarie temendu-se de muscali mai tare cá ori-candu alta-data, se temu si de romani, cá nu cumuva unindu-se cu muscalii si cu serbii, se dè si ei navala asupra maghiariloru si nemtiloru. Respingemu acésta scusa cu indignatiune. Scimu si noi, ca-ci vedemu cu ochii nostri, cumu tremura de fric'a muscaliloru; déra si atata scie tóta Europ'a, ca in an. 1849 maghiarii au fostu aceia, cari au tramisu la imperatulu Nicolae supplice, memorande si deputatiuni, mai antaiu din partea magnatiloru tierei, dupa aceea vér'a candu era muscalii pe la noi, din partea Kossuthianiloru cu prea umilit'a rogatiune, cá se le dè de rege pe unulu din filii sei, cá asia Ungari'a se devina ceea ce se dice Secundo-genitura a Russiei. Niciodata romaniloru nu le-a plesnitu prin capu, cá se comitta asemenea tradare.

Asia déra pentru-ce maghiarii se se téma asia de tare, ca romanii voru da man'a cu rusii, cà'i voru chiama in tiéra si se voru inchina imperatului Russiei? Acesti catilinari ori-ca au nebunitu, séu ei au cugetele cele mai spurcate. Fia inse prea siguri, ca planurile loru suntu deochiate pentru totu-deauna.

„Kelet" in nr. 156 din 12 Iuliu pe col. 3-ea cutédia a infera pe romanii numiti de elu in nr. precedente cu crim'a „tradarei de patria (honárulás)". Pana la atata impinse pe agitatorii (bujtogatok) dela Clusiu fric'a de muscali si de romani! Barbatii inferati cu asemenea spurcatiune suntu datori si-esi, onórei proprie, patriei si natiunei, a insiste cu tóta perseveranti'a, pe tóte calile possibili, cunoscute loru cá buni jurisconsulti, cá redactorii dela „Kelet" se fia condamnati pentru acésta calumnia capitala la inchisóre pe atati ani, pre cati ar' condamna judecat'a pe romani, candu 'iar convinge de crim'a tradarei.

Aici nu incape nici-o crutiare catra nimeni si cu atatu mai pucinu catra acei inemici declarati ai existentiei nóstre, ai pacei publice si ai convietiuirei in acésta tiéra; éra cuventulu de fraternitate, pe care dn: Cosieriu si unii altii pune temeiu asia mare, se nu mai fia luatu indesiertu, se nu fia predatu pe inimici de aceia, din carii nu vei face frati pana'i lumea si pamentulu. Ce frati? Dóra cumu a fostu Cainu catra Abelu, séu Franz Moor catra Carl Moor in tragedi'a lui Schiller, séu acei sultani, carii indata-ce ajungea la tronu, sugrumá cu gaietanu de metase pe toti fratii loru?

Agitatorii fanatici facu totu-odata unu reu mare chiaru populatiunei maghiare din Transilvani'a. Pana candu se se mai dea lumei tristulu spectacolu de fug'a familiiloru fruntasie maghiare din comunele rurali si retragerea loru pe la Clusiu si in cetatile sasesci? Pana candu acésta frica torturatória de vendett'a romaniloru? Ce placere diabolica au acei agitatori renegati a vedé repetite scenele din anii 1784, 1830, 1848, 1861, 1865/6 inca si anulu 1876? Acésta propaganda de spaima din partea agitatoriloru maghiari este cu atatu mai condamnabile acuma, candu elementulu maghiaru din Transilvani'a unificata, este pusu sub scutulu immediatu alu Ungariei, candu maghiarii isi au institutulu de honvedi, regimente de gendarmi la dispositiunea ministeriului unguerescu, administratiunea intreaga in manile loru, garnisónele din armat'a permanenta la ordinu, si in fine, candu nu mai póte dice nimeni, ca romanii din Transilvani'a aru sta in relatiuni secrete cu Vien'a, cu asia numit'a Camarilla. Déra diarieloru din Clusiu si dela B-Pesta nu le place, cumu bine vedemu si noi, amiciti'a intima a monarchului nostru cu monarchulu Russiei, si se temu póte, ca acesta candu va pune vreunu cuventu bunu pentru slavi, 'lu va pune si pentru romani? Tóte se potu in lume, si acésta una inca se póte, inse numai cu scirea lui Ddieu, nu si cu a romaniloru din acestu imperiu, trantiti la pariete si legati cotu la cotu.

Noi amu avutu ocasiune de vr'o trei ori in semestrulu trecutu a invitá si rogá pe cei mai de frunte barbati ai natiunei maghiare din Transilvani'a cá, in prevederea mariloru evenimente se binevoiésca a pune frene strinse agitatoriloru din Clusiu si din alte locuri, se nu'i sufere a torna neincetatu oleiu pe focu; se'i invetie, ca dupa cate s'au intemplatu dela 1863/4 incóce, stringere de mana n'au se astepte dela romani, ca inse tienut'a nóstra a fostu démna, pacifica, patriotica si in totu respectulu correcta, pentru-ca suntemu convinsi, ca totu ce ne compete nóue cá ómeni, cá fii ai patriei, cá natiune, va vení pe calea cea mai firésca mai curendu decatu amu fi crediutu si noi insine, prin urmare, ca nu avemu nici-o trebuintia de conspiratiuni, nici de vespere valachice cá cele kossuthiane dela 1855/6.

Astadata mergemu mai departe si facemu apellu de-a dreptulu in numele sacru alu patriei la cateva persóne din cele mai demne, mai intielepte si de auctoritate bine meritata. Asia Ve rogamu pe DVóstra domniloru: baronu Ludovicu Iosika excellentia, d-ni comiti Colomanu Eszterházy, Samuilu Vass, Haller, baronii si grafii Bánfy, eminente barbatu Carolu Torma, Em. Miko, episcopu Michailu Fogarasi, dnii Horváth Macskási, precum si pe altii inaltiati mai pre susu de prejudetiele dilei si cunoscuti de humanitatea DVóstra, cá se ve aruncati in cumpana totu pondulu auctoritatiei de care ve bucurati spre a infrena furiile agitatoriloru de professiune si a'i invetia, ca nu e bine se mai atietie ur'a si se nutrésca hostilitatea intre romani si maghiari; se le spuneti curatu, ca acestu methodu alu terrorisarei de care se folosescu densii, este unu anachronismu, si ca elu produce tocma resultate opuse de ceea ce astépta agitatorii. De altumentrea DVóstra sunteti multu mai intielepti si petrundietori decatu se aveti cea mai mica trebuintia de consiliulu nostru alu acestoru ómeni necunoscuti in cercurile DVóstra. Asia inchiaiemu apellulu nostru patrioticu cu asigurarea stimei ce ve pastramu.

G. Baritiu.

Scirile bellice. Natur'a loru.

Ómeni buni, deocam-data se nu credeti nimicu, se cititi cu sange rece, fara preocupatiuni, fara simpathii si antipathii, se nu sperati, ca in situatiunea de facia veti potea da preste adeverulu curatu. Cu atatu mai pucinu credieméntu se dati sciriloru telegrafice, care se publica in diariale dualistice cu litere catu ochiulu boului, ca-ci acelea déca nu suntu tóte false, déra tóte cá una suntu tendentióse, prin urmare suspitióse. Ele semena cu speci'a reptiliiloru cunoscute sub numele sierpe. Nu toti sierpii suntu veninosi, nu toti suntu aspide, vipere, sierpi cu clopotiei séu Boa constrictoru, cu tóte acestea zoologii dau ómeniloru consiliulu, cá se omóre pe ori-ce sierpe fora distinctiune, pentrucá nu cumva din necunóscerea loru se-ti urmedie mórtea dintre diece prin unulu veninosu.

Este usu vechiu si stravechiu a partiloru belligerante, cá celu pucinu precatu timpu se batu, se-si ascundia cu tóta grij'a, nu numai planurile strategice, ci pre catu numai se póte, si bataile perdute. In dilele nóstre inse minciun'a, éra mai vertosu exagerarea cifreloru au ajunsu la gradu extraordinariu; a lipsí la 1 cate dóue si trei 0 se considera cá unu lucru de gluma.

Odata Napoleonu I perduse una batalia partiale. Indata dupa perderea ei, densulu dictá adjutantelui seu unu buletinu despre una victoria stralucita. Adjutantele se uitá lungu la elu si cutediá a-i observa, ca lucrulu nu se petrecuse asia. „Taci si scrie," ii replicá Napoleonu, „asia 'mi convene; si apoi, ce vrei dta? écca asia se face istori'a in dilele nóstre."

Asia se face dieu aceea. Probe insutite avemu

si noi despre acestu methodu de a prepara materialu istoricu din a. 1848/9. Ce mai buletine stralucite citeamu in limb'a maghiara dela unele locuri, unde abia se vediusera avanposturile unulu pe altulu, séu unde honvedii ori asia numitii Gainari, adica voluntari — basi-buzuci ungureni dá focu la cate unu satu romanescu, inpuscá pe cativa betrani, femei si copii, apoi se apucá se inpusce galine, gâsce, ratie, pe care séu le acatiá de siea, déca era calari, séu le ducea in verfulu baionetelorn in triumfu acasa, apoi oficiarii scriá cate unu reportu laudarosu, ca s'au lovitu cu atatea mii de vlachi si au inpuscatu din ei atatea sute. In casuri de acestea adeverulu curatu se descopere numai dupa stricta cercetare. Ecca una din causele principali, pentru care cu tóta publicarea de documente authentice, mai este inca fórte greu a scrie istori'a aniloru 1848 et 49 in Ungari'a si in Transilvani'a.

Candu se batea rusii cu turcii in érn'a anului 1854 pe la Dunare, generalii rusesci cu Gorciacoff in frunte, se incercá cu mare rigóre se ascundia adeveratulu numeru alu mortiloru si ranitiloru, si suntu memorabili ací casurile dela Calafatu, Giurgiu, éra mai alesu celu dela Olteniti'a. Locuitorii comuneloru invecinate si deregatorii insarcinati cu ingroparea celoru ucisi, cu transportarea la spitale a celoru raniti, ici diece dóuedieci, colo 2—3 sute, cetea in acelasi tempu in buletinele rusesci, ca in cutare batalia ar' fi caditu mortu *unu* soldatu si ar' fi fostu raniti trei ori patru.

Numai dela 1859 incóce comandantiloru supremi ai staturiloru mai civilisate a inceputu se le fia rusine si se nu sufere mai multu nerusinat'a propagare de minciuni si de falsificarea adeverului, ci tocma din contra, amu vediutu ca si in bellulu duplu din 1866 si in celu epocale din 1870—1 s'au luatu de ambele parti belligarante mesurele cele mai bune, leali si honeste, ca dupa fia-care scaramusiu de anteposturi, de antegarda, cá si dupa batalii partiali si cu atatu mai multu dupa batalii mari decisive se se compuna cathaloge catu se póte mai exacte, de morti, de raniti si disparuti, apoi se se publice numele loru, cá se afle parintii, consangenii si tóta lumea. Procedur'a diarialoru maghiare si a celoru dualistice si pangermane din Vien'a este cu totulu oppusa, intemeiata pe minciuni mai nerusinate decatu ale corturariloru. Cá proba s'ar' potea numera numai de 2 septemani incóce exemple cu dutien'a. Si apoi tóte minciunile loru tendentióse. Mai de curundu au inventatu érasi unu modellu de inpertinentia, dupa care in armat'a serbésca s'ar' fi aflatu si *unu regimentu* de romani, cari mai toti ar' fi desertatu la Osmanu pasi'a dela Vidinu, din care causa Milanu ar' fi voitu se decimedie pe cei cari nu apucasera a deserta, ar' fi inpuscatu numai pe patru insi din ei. Acésta este copi'a unei alte minciuni unguresci, scornita de chronicari din dilele imperatului Sigismundu, cu scopu de a escusa fug'a cea rusinósa a ungureniloru de naintea turciloru. Tendenti'a acestei minciuni inca este inveterata.

Cele mai multe telegrame suntu fabricate in Vien'a, in B.-Pest'a si unele chiaru in Clusiu de catra ómeni, cari se lupta cu pusca lunga de aici pan' la batalía. Ceea ce se adeveresce pana acilea din cate ne potu interessa pana acilea este, ca in liniile serbesci se lupta cateva mii de slavi din monarchia, de ambele confessiuni, adeca serbo-croati, éra in liniile turcesci lupta una trupa mica de maghiari si de nemti, precum si ca turcii au unu numeru respectabile de oficiari germani, poloni, cativa maghiari, parte renegati cu totulu, parte inca netaiati impregiuru.

Intr'acea timpulu nu póte fi asia departe in care lumea si cu ea noi va fi in stare de a trage informatiuni exacte.

Brasiovu in 10/22 Iuliu 1876.

Inteliginti'a romana din Banatu a tienutu in 10 Iuliu o adunare numerósa in Temisiór'a, unde s'a consultatu si intielesu asupra modalitatiloru reinfiintiarei Episcopiei gr. or. romane de Temisiór'a. Adunarea acést'a avendu in vedere, ca o episcopia romana in Temisióra este neaperatu necessaria pentru poporulu romanu din acelu tienutu a dicisu in unanimitate a se apucá seriosu de lucru si a starui la locurile competente, cá dorinti'a si vointi'a poporului romanu din acele parti ale Banatului se devina fapta catu mai curendu. Pentru esecutarea concluseloru aduse de adunare si preste totu pentru facerea pasiloru necessari in acestu respectu, adunarea a alesu din sinulu seu unu comitetu constatatoriu din mai multi membri fruntasi. — Conclusele adunarii le vomu comunicá in numerulu prossimu.

— Generalulu austriacu pensionatu Georgiu Stratimiroviciu, neaflandu-si locu in castrele armatei serbesci, pentru ca se pare ca ar' fi voitu se dascalésca chiaru si pe generalulu comandante Cernaieffu, — a trebuitu se se intórca acasa in Banatulu serbescu, inse indata ce a pusu peciorulu in Semlinu, politi'a de acolo puse man'a pre dinsulu si-lu transpórtà in Neoplat'a. Arestarea acést'a inca s'a intemplatu la ordinulu guvernului.

De pre campulu de resbelu n'avemu nice de asta-data se comunicamu despre vr'o lupta mai mare séu despre vre unu altu pasu decidietoriu facutn de o parte séu alta. Scirile ce le primimu se referescu tóte la loviri mai pucinu insemnate, inse si aceste sunt asiá de diferite, asiá de contradicatórie, incatu nice nu mai scie omulu ce se alégа din ciurulu fantasmagorieloru turcesci si serbesci, ca-ci din tóte aceste sciri se vede, ca nicaiuri nu se intempla vr'o lovire, unde se nu fia invingatori si turcii si serbii, si érasi se nu fia invinsi si unii si altii. Nice déca acestu resbelu s'ar portá pre campurile Hindostanului séu ale Mongolaiei n'amu poté se fimu condamnati a ceti si audi atâte intortocature. Déca ar fi se credemu numai catu de pucinu sciriloru turcesci, pre cari domnii nostri austro-maghiari inca le mai netediescu, atunci nice n'amu mai avé se facemu multa vorba, ci se constatamu numai, ca serbii si muntenegrinii sunt batuti cu deseversire, ca n'a mai remasu nice unu pecioru serbescu pre pamentu turcescu. Aci se dice, ca principele Milanu, vediendu-se strimtoratu de turci a cerutu mana de ajutoriu dela russi, acì éra ca turcii ceru ajutoriu dela tóta Asi'a, pentru cá se-si póta sustiené domni'a in Europ'a. — Pre de alta parte inse nice serbii nu facu alt'a de candu au inceputu resbelulu, decatu totu invingu, totu cuceresculu si totusi nu prea sunt departe de unde au plecatu. — Asceptandu deci fapte decidietórie, inregistramu aci scirile mai noue asiá pre cum le primimu.

Dela Constantinopole se telegraféza cu dat'a 17 Iuliu, ca trupele turcesci la Ac-Palanc'a atacara pre serbi in positiunile loru la Babina Glav'a si dupa o lupta vehementa i fortiara a se retrage dupa lini'a de demarcatiune. — Dela Viddinu se telegraféza mai in tóte dilele, ca serbii, fiindu persecutati de turci, se retrasera dincolo de riulu Timocu. — Acésta retragere a serbiloru s'a anunciatu inca cu vr'o trei dile mai nainte si nu s'a constatatu nice pana astadi. —

Scirile mai noue dela 18 si 19 Iuliu sunt tóte in favórea serbiloru. Asiá intre altele se depesiéza dela Belgradu, ca unu detasiementu turcescu atacà pe serbi la Mocragora in apropiare de Acpalanca, inse fu batutu si alungatu. Nice unu turcu nu se afla pe pamentu serbescu. — Detasiementulu serbescu Duciciu ocupa inca si acum intariturile turcesci dela Novavaros. — Lesjanin a facutu unu atacu asupra unei aripe a armatei lui Osman-Pasi'a si-lu alungà din mai multe fortificatiuni.

In sied. adunarei natiunale romane din 3 Iuliu st. v. s'a datu cetire unei propuneri subscrise de 80 deputati pentru a se numí comissiuni de ancheta pe lenga tóte ministeriele, spre a constata causele, cari au provocatu reau'a stare financiara a Romaniei si *a se dá in judecata ministeriulu din 12 Martiu, 1871* (ad. fostulu ministeriu Catargiu). Acést'a propunere s'a recomendatu sectiuniloru. In siedinti'a din 7 Iuliu a cetitu colonelulu V. Ghergel reportorele comitetului delegatiloru pentru numirea de anchete parlamentare pe la ministerie, reportulu seu. Asupra acestui reportu deschidienduse discussiunea generala, dintre deputatii mai de renume numai d. N. Ionescu a vorbitu, apelandu la generositatea adunarii si roganduo se faca esceptiune pentru d. Orescu, fostu ministru de culte in ministeriulu dela Aprile a. c., „care era coditi'a celui dela 12 Martiu,“ cu cuventu, ca d. Orescu ar' fi fostu o protestare viiua in acelu ministeriu; in fine propune a se votá imediatu darea in judecata a celorulalti ministrii din fostele dóue ministerie (Catargiu—Florescu). Deputatulu Pantazi Ghika, dice, ca incatu pentru dn. Orescu d-s'a 'lu stiméza dér' nu póte uita solidaritatea ministeriala in favórea s'a. Adunarea nu póte se faca esceptiune pentru d. Orescu; trebuie se-lu tramita la Casatia cu toti ceilalti si crede ca acolo se va justificá. Dupa d. Burileanu lua cuventulu d. reportoru col. Ghergel aretandu, ca faptele fostului cabinetu suntu cunoscute de tiér'a intreaga; ea a inferatu deja p'acei ministri: adunarea inse trebuie se cercetedie aceste fapte, se adune probe judecatoresci pentru cá Curtea de casatiune se condamne. Adunarea acést'a e datóre se procéda astfeliu pentru a satisface si dreptulu si moral'a, pentru a se sci de-aci ainte, ca marirea dela ministeriu are si o cadere, care póte fi urmata de-o pedépsa aspra, dér' corespundietóre cu faptele. D. Ghergel róga pe adunare a aproba conclusiunile reportului. Inchidienduse discussiunea se punu la votu *conclusiunile reportului si se priimescu cu 91 bile albe pentru si 4 negre contra din 95 voturi.* D-nii ministri s'a abtienutu de votare.

Decisiunea acést'a mai unanima a camerei este de cea mai mare gravitate pentru viitórea desvoltare interióra a tierei. Noi o aducemu simplu la cunoscinti'a onor. nostru publicu cetitoriu, retienendune d'a face pentru acuma vreo observare la dens'a din partene. Luamu notitia inse cu placere despre asicurarile ce ni le da in privinti'a acést'a si organulu partitului natiunalu- liberalu, care numesce votulu din cestiune „unu mare actu de dreptate si de moralitate alu adunarei natiunale; actulu constitutiunale celu mai insemnatu ce s'a produsu pana astadi in Romani'a“. „Se vedea, dice numit'a fóie, ca este o datoria pe care representantii natiunii si-o indeplinescu, ér' *nu o dorintia de resbunare ce'si satisfacu*“. Apoi promite, ca „adunarea natiunala 'si va implini acést'a datoria cu demnitate si impartialitate pana in capetu; ca *nu va tramite naintea justitiei decatu pe cei doveditī pe deplinu de culpabili.* — Adaugemu ca deocamdata nu e vorb'a de darea in judecata definitiva ci numai de o prealabila cercetare spre constatarea fapteloru. —

Adunarea deputatiloru a aprobatu in sied. din 8 Iul. c. v. cu unanimitate de 80 bile albe *proiectulu de respunsu alu camerei la mesâgiulu tronului.* De asta-data nu ne iérta miculu spatiu de a reproduce macaru in estrasu prea insemnat'a acésta adressa a camerei, care forméza unu programu completu alu guvernului natiunalu-liberalu. Ea resuma remediulu pe care representantii natiunei suntu decisi a-lu aplicá spre binele si fericirea tierei in aceste cateva cuvinte: „*Constitutiunea devenita unu adeveru, o politica nationala si liberala, o politica onesta si de progressu.*“ Facia cu acestu programu e fórte momentuósa declaratiunea firma a adunarei natiunale, ca „*maioritatea ei e hotarita a se grupá nu in giurulu cutarui séu cutarui omu, ci numai in giurulu principieloru liberale si democratice.*“ Vomu

reveni inca mai pe largu la acestu respunsu importantu.

In sied. din 7 Iuliu a retrasu d. ministru de resbelu proiectulu pentru chiamarea sub stéguri a unei parti din reservele armatei, spre a se pune capetu tuturoru scomoteloru, rogandu pe adunare ai da unu bilu de indemnitate pentru dilele ce voru trece preste cele (15) preveditute de lege. Adunarea a adoptatu in unanimitate cererea d. ministru. Va se dica mobilisarea partiala a armatei remane fapta complinita cu consimtiementulu camerei; proiectulu de lege s'a retrasu numai spre a i se dá caracterulu adeveratu alu unei mesuri de siguritate luate momentanu, in modu provisoriu. Acést'a impregiurare inse nui detrage nimicu din insemnatatea, ce trebuiesce se i se dé.

Totu in acea siedintia a camerei s'a depusu unu proiectu pentru acordarea unui creditu de 10,000 lei spre a veni in ajutoriulu familieloru cari au trecutu pe teritoriulu romanu cu ocasiunea resbelului serbo-turcu. —

De lenga calea lui Traianu in diua s. Petru 1876.

— Caus'a cea momentósa a protopopiei Beclénului, despre care scriseiu in nr. 66—1874 si 67—1875 a pretiuitei „Gaz. Trans." este inca dela pasci resolvita, pentru-ca d. Georgiu Tecariu este restituitu in pleniulu oficiu protopopescu prin vener. ordinariatu episcopescu de Gherl'a, cu tóte ca banii defraudati nu suntu restituiti nece diumetate, (? R.) adeca nece vase santite, nece cate 8 fl. din fiecare parochia — si tabelele desi acuma venite, inca nu suntu solvite la d. Varna. E bine asia, ori nu, judece On. publicu!

Tractulu vecinu protopopescu a Ciceu-Cristurului e inse mai norocosu cá noi, ca 'si are in noulu prota d. Ioane Olténu unu conducatoriu desteru, dela care se astépta multe imbunatatiri, dupa-ce scapă lesne de antecesore, care numai la calcularea competintieloru nisuia, — caci éca tocmai in dominec'a trecuta 9 Iuliu a. c. s'a binecuventatu in comun'a Chiuza pétr'a fundamentala a unei baserici noua edificande de catra architectulu cu renume Laurentiu Sottich, cu solemnitate corespondiatória.

Avemu multe si frumóse baserici in tienutulu acest'a cum e in Sirégu, Sesarmu, Mitleiulu romanu, Teure si Cuzdriora — ultimele inca nu suntu tocmai gat'a; óre n'aru fi tempulu se se cugete cei primo loco competenti si despre edificarea mai multoru scóle, si de organisarea acelora, fiindu ca din scóle se merge in biserica, apoi pentru ca scólele de alta limba se inmultiescu pe aici cá spinii muscalesci, — ne iau pe dinainte, apoi poetulu canta:

„Celu ce nu se tiene
De lume, dieu remane."

In 6 si 9 Iuliu a. c. a datu unu studinte din Clusiu I. C. Lugosianu in societate cu studintele Ioane Albulu (din Beclénu) doua representatiuni teatrali in edificiulu scólei nationale din Beclénu. Lucru raru acesta pre aci, care din 1872 de candu fusera aci nesce diletanti cu Vas. Filipu si Andr. Centea, nu s'a mai intemplatu. Lugosianu se produse in „Ciobanulu romanu", „Surugiulu" si „Soldatulu romanu" cu resultatu multiumitoriu, in cocóna Chiritióie inse a prea esageratu. — Albulu inca a jocatu bine pre „Boieriulu" care vrea se esplice egalitatea cu baronii, contii, nu inse si cu pastoriulu satului, — apoi pe „Kalikenberg" actu comicu, si mai bine reusitu. Ne au procuratu doua seri placute si ne mai escitara simtiementele nationali, ce erau cam amortite.

I. M. Sireganulu.

Conventiunea si annexele sale.

(Capetu.)

Domniloru ministri,

Domnulu agentu diplomaticu alu imperiului Austro-Ungaru, prin not'a sa din 12 (24) Maiu anulu curentu, m'a informatu ca corpurile legiuitóre ale monarchiei imperiale si regésca au aprobatu conventiunea de comerciu incheiata de plenipotentiarii Uustro-Ungariei si Romaniei, in 22 Iuniu 1875, si ca acésta Conventiune a fostu ratificata dupa plenipotenti'a ce Maiestatea S'a imperiala si regésca a acordatu Excelentiei Sale comitelui Andrássy, ministrulu seu alu affaceriloru straine. Prin urmare, baronulu de Calice 'mi comunica, ca a primitu instrumentulu respectivu cu instructiunile cuvenite spre a procede la schimbarea ratificatiuniloru in timpulu celu mai scurtu.

Domnulu agentu diplomaticu alu Austro-Ungariei motivà cererea s'a pe impregiurarea, ca Conventiunea in cestiune trebuindu se se puna in lucrare o luna dupa schimbarea ratificatiuniloru, este neaparatu cá acestu actu internationalu se fia aplicatu inainte de 1 Iuliu st. v., data la care, dupa comunicatiunea ce amu facutu tuturoru representantiloru staturiloru straine, prin not'a mea din 4 (16) Maiu Nr. 4554, urméza a se aplicá noulu nostru tarifu vamalu. Totu-odata d. baronu de Calice 'mi-a datu copia dupa patent'a imperiala cu dat'a din 7 Maiu (st. n.) prin care Maiestatea S'a imperiale si regésca a imputernicitu pre ministrulu Seu de externe, comitele Andrássy, de a ratificá, in numele Seu, dis'a Conventiune.

Cercetandu, d-loru ministri, lucrarile cari se afla in cancelari'a ministeriului nostru de externe, privitóre la acésta conventiune, amu constatatu, ca guvernulu se afla in faci'a unui actu internationalu definitivu. In adeveru acésta Conventiune este incheiata de plenipotentiarii Maiestatiei Sale imperatorele Austriei si rege alu Ungariei si alu Altetiei Sale domnulu Romaniloru sub singur'a reserva a aprobarei corpuriloru legiuitórie. Acésta aprobare s'a si datu de poterile legiuitórie din Vien'a, Pest'a si Bucuresci.

Prin urmare, precum amu mai disu, apartiene cabinetului din 27 Aprile numai de a supune acestu actu internationalu Domnului tpre ratificare si din partea Romaniei si de a operá preschimbarea exemplareloru ratificate.

Suntu inse datoru a ve aduce la cunoscintia o particularitate care s'a petrecutu totu in timpulu predecesoriloru nostri la potere.

In lun'a Ianuariu trecutu, diariale straine au mentionatu, ca in parlamentulu din Vien'a, si a nume in sinulu comitetului economicu, insarcinatu de a examiná Conventiunea cu Romani'a, intielegea ca Austri'a totu -si pastrá drepturile (?) ce ar' avea in privinti'a Romaniei, in poterea tractateloru de comerciu incheiate intre monarchi'a Austro-Ungara si intre Turci'a (?) si ca comitele de Chlumecky, ministru de comerciu cis-laitanianu, ar' fi aderatu la acea strania teoria.

Dnu ministru din afara alu Romaniei, prin depesi'a s'a cu dat'a din 29 Ianuariu, de indata a si invitatu pe agentulu nostru din Vien'a, onorabilulu dnu G. Costa-Foru, plenipotentiarulu romanu, care a negotiatu si subscrisu acésta Conventiune in numele Inaltimei Sale Domnului Romaniei, de a cere explicatiune guvernului austriacu in privinti'a declaratiunei comitelui de Chlumecky si de a face reservele sale.

Agentulu nostru, prin depesi'a s'a din 13/25 Februariu, a respunsu miniseriului ca, potrivitu ordineloru primite, a declaratu Excelentiei Sale comitelui Andrássy, carele a negotiatu si a subscrisu dis'a Conventiune in numele Maiestatiei Sale imperatorului-rege, ca, déca declaratiunea ministrului de comerciu este exacta si se sustiene de guvernulu austro-maghiaru, Conventiunea nu se va ratificá de catra guvernulu romanu.

Prin not'a s'a din 12/24 Februariu, dnu Costa-Foru comunica ministeriului nostru de externe, ca demarsiele sale au fostu incoronate cu deplinu successu, ca-ci Excelenti'a Sa ministru de externe alu Austro-Ungariei 'i-a declaratu in modu categoricu, ca Conventiunea va fi ratificata fara cea mai mica modificare, si ca Romani'a nu este si nu póte fi legata de catu prin ceea ce a subscrisu.

Spre mai bun'a d-vóstre lamurire, amu onórea a ve pune sub ochi insasi acésta nota a agintelui nostru, cu dat'a din 12/24 Februariu Nr. 126.

In faci'a unei asemenea declaratiuni categorice;

In faci'a dreptului stravechiu alu Romaniei — dreptu de care tiér'a nóstra a facutu intrebuintiare chiaru in timpurile cele mai critice — acela de a -si regulá singura affacerile sale comerciale si vamale;

In faci'a autonomiei Romaniei, a libertatiei sale de comerciu, ce 'i suntu garantate cu inalt'a Pórta, catu si prin tratatulu din Parisu;

In faci'a dreptului nostru, intrebuintiatu in tóte dilele de a regulá affacerile si interesele nóstre internationale prin conventiuni incheiate cu statele straine;

In faci'a recunóscerei din partea imperialoru Austro-Ungariei, Germaniei si Russiei, alu dreptului Romaniei in specialu de a incheiá conventiuni comerciale.

Subscrisulu afirmu inca odata, susu si tare, ca in affacerile ei materiale, in regularea relatiuniloru sale materiale si vamale cu poterile straine, Romani'a nu recunóste de lucratóre si indatoritóre pentru sine de catu legile si tarifele vamale votate de corpurile sale legiuitóre si sanctionate de Domnulu tierei, ca ori-ce modificare la acestea, nu se póte face si impune comerciului nostru, de catu prin conventiunile si asiediamintele inchiate de noi insine, si ca prin urmare tratatele straine, incheiate de state straine, nu au si nu potu avea nici caracteru indatoritoriu, nici potere in coprinsulu tierei nóstre.

Ca asia fiindu, intre statulu Austro-Ungaru si statulu Romanu, nici unu altu tratatu, nici unu altu asiediamentu din diu'a ratificarei, nu póte avea caracteru indatoritoriu si lucrare de catu Conventiunea incheiata intre plenipotentiarii ambeloru staturi, cu dat'a din 10/22 Iuniu 1875, Conventiune pe care Romani'a o va esecutá in modu lealu si sinceru in totu timpulu duratei sale.

Asia fiindu, ve rogu, d-loru ministri, se me autorisati cá, dobendindu sanctiunea Domnésca, se potu procede la sevarsirea acteloru trebuitóre pentru schimbarea ratificatiunei acestei conventiuni si promulgarea ei in Romani'a.

Prin referatu deosebitu, me pastrezu de a ve supune unu siru de mesuri a caror'a aplicare se reclama prin acestu actu internationalu.

Ministru affaceriloru straine, **Kogalniceanu.**
Nr. 5184. 1876, Maiu 20.

Astadi, Joi 20 Maiu 1876, consiliulu luandu in privire referatulu dlui ministru de externe, Nr. 5184;

Considerandu ca Conventiunea incheiata la 10/22 Iuniu 1875 intre imperiulu Austro-maghiaru si intre Romani'a a devenitu unu faptu indeplinitu, fiindu ca ea a fostu incheiata intre plenipotentiarii ambiloru Domnitori, numai sub reserv'a aprobarei corpuriloru legiuitóre, ca acésta aprobare s'a datu de parlamentele din Vien'a, Pest'a si Bucuresci;

Ca ratificarea din partea imperatului Austro-Ungariei este deja facuta la 7 Maiu, adica inaintea constituirei ministeriului actualu;

Considerandu ca Romani'a nu póte se fia obligata de catu la ceea ce a subscrisu;

Considerandu ca declaratiunile facute atatu in sinulu comitetului economicu, catu si in parlamentele din Vien'a si Pest'a, in de afara de cele stipulate in Conventiune, nu suntu si nu potu fi obligatorie pentru Romani'a, precum nici cele declarate de ministrii Romaniei in parlamentulu din Bucuresci, nu potu fi obligatorii pentru Austro-Ungari'a;

Ca in contra celoru dise de ministrii Austro-Ungari, la parlamentele din Vien'a si Pest'a, guvernulu romanu, prin agentulu seu la Vien'a, a protestatu si a declaratu, ca nu le póte primi cá indatoritóre pentru Romani'a;

Ca ministeriulu affaceriloru d'afara alu imperiului Austro-Ungaru, Excelenti'a S'a contele Andrássy a recunoscutu acestu adeveru, ca Romani'a nu póte se fia obligata de catu la ceea ce a subscrisu, precum acést'a resulta din depesi'a agentului romanu, cu dat'a din 12/24 Februariu 1876, consiliulu, proclamandu si elu din parte'i acestu principiu de dreptu internationalu, decide:

D. ministru de exsterne, cerendu si obtienendu aprobarea Mariei sale Domnitorului, va procede la schimbarea ratificatiunei instrumenteloru Conventiunei mai susu citata. Totu-odata d. ministru de externe, prin agentulu seu din Vien'a, va reinnoí protestulu guvernului romanu, in contra declaratiuniloru ministeriului Austro-Maghiaru, mai susu citate, cari, in dreptu si in faptu, nu au si nu potu avea unu caracteru indatoritoriu pentru Romani'a.

D. ministru de finantie potrivitu declaratiunei sale ca va luá mesuri energice pentru a se aplicá neaperatu noulu tarifu vamalu la 1 Iuliu 1876, consiliulu iè actu de acésta declaratiune si otaresce neaparat'a aplicare acestui tarifu la susu aretat'a di.

Acestu procesu-verbalu se va aduce la indeplinire de catra d. ministru de externe, dupa ce mai antaiu va dobandi aprobarea Mariei Sale.

(Semnati): M. Kostaki, Cogalniceanu, I. Bratianu, Slaniceanu, G. Vernescu, G. Chitiu, M. Ferechide.

Noutati diverse.

(Serbarea scoaleloru nationale) s'a terminatu in anulu acesta cu unu prandiu oferitu de M. S. Domnitoriulu corpului profesoralu din capitala. Au asistatu impreuna cu D. ministru alu instructiunei publice peste 40 profesori intre cari: D. Zalomitu, rectore alu Universitatii, D. A. T. Laurianu, decanulu facultatii de litere, D-nii membri ai consiliului pemamentu: Aronu Florianu, V. A. Urechia si Gr. Stefanescu, si delegatiuni din toate ramurile invetiamentului primaru, secundaru, scoal'a de comerciu, musica, pictura etc.

Atatu inainte de mésa catu si apoi, pana tardiu la 9 óre sear'a, Mari'a Sea a binevoitu a se intretiene cu fia-care profesoru si institutoru, aretandu pentru scoli celu mai viu interesu si discutandu cu iubire despre cestiuni scolare, despre interesele invetiamentului nationalu, despre reform'a limbei etc. La prandiu, Mari'a S'a purta urmatoriulu toastu:

„Ridicu, dise Mari'a S'a, acestu pacharu in onoarea invetiatorei noastre nationale si in sanetatea celoru cari suntu chiamati a o respandi.

„Urediu cá silintiele corpului profesoralu se fia incununate cu unu deplinu succesu, asigurandu ast-feliu tari'a si prosperitatea scumpei noastre tieri“.

Lungi aclamari coperira ultimele vorbe ale Mariei Sale si D. V. A. Vrechia, in numele corpului profesoralu, respunse prin urmatoarele cuvinte:

Mari'a Ta,

„Unu nemuritoriu predecesoriu alu Mariei Tale, Mircea Voda celu Mare, dice traditiunea, caletorea odiniora prin judetiele vecine cu judetiulu Vrancii, spre a se intalni cu Domnulu Moldovei si impreuna cu densulu a legá, la Lublinu, memorabilulu tratatu de aliantia ofensiva si defensiva cu Iagelo alu Poloniei. Trecandu intr'o Duminica printr'unu satu si vediendu satenii cu multa staruintia lucrandu Mircea Voda intreba: „Dér' ce este de lucrati in di de serbatoare? „Respunsera satenii: „Ce se fia, Mari'a Ta, are graba domni'a se scrie la vecini si eata agerimu condeie pentru Mari'a Sa Voda“. Nu condeie ageriau glumetii sateni ci sageti, cu cari aveau se se imple tolbele celoru datori se moara séu se apere hotarulu tierei.

Si noi, Mari'a Ta, membrii corpului profesoralu in numele caror'a ridicu acéstu pacharu, si noi in di de serbatoare amu ageritu, nu sageti, a trecutu timpulu loru, ci mintea generatiuniloru tinere si amu otielitu anim'a loru . . . . . Cu mintea luminata voru vedé mai bine datoriile ce au catra patria si tronu, animi otielite la trebuintia voru sci se infrunte pericolulu la strigatulu ce le este scumpu, la strigatulu cu care inchinu acestu pacharu: „Traieasca Romani'a! Traieasca Carolu I Domnulu Romaniloru si patronulu scoaleloru romane!“ — Noui aclamari entusiaste din partea profesoriloru comeseni terminara acestu toastu.

(Serbii, cum cadu?) Amu disu in Nr. trecutu ca telegramele turcesci batu regulatu pe serbi. Interessanta e ralativu la acést'a, urmatórea statistica de mortii si ranitii armateloru serba si turca dela inceputulu resbelului pana la Iuliu, pe care a facuto o fóia din Constantinopole, datele luandule chiaru din telegramele oficiale ale Pórtii:

					Serbi morti	Turci morti
Dupa	telegr.	din	30	Iuniu	40	1
„		„	3	Iuliu	500	10
„		„	3	„	2000	—
„		„	3	„	300	—
„		„	4	„	200	10
„		„	5	„	700	—
„		„	5	„	200	40
„		„	6	„	1500	—
„		„	8	„	300	26
„		„	8	„	900	40
„		„	8	„	200	7
				Totalu	6840	134

De regula se considera 6 séu 7 raniti pentru 1 mortu, déca inse amu reduce proportiunea la 5, Serbii aru avé 34,200 raniti, suma care impreuna cu a mort loru ar' face unu totalu de 41,040 ómeni pusi in impossibilitate de a se mai luptá. Acésta cifra este ecuivalenta aprópe cu diumitatea armatei principelui Milanu. Turcii ar' avé nu mai multu cá 134 morti, 670 raniti adeca cu totii numai 804 ómeni, cari nu se mai potu bate. Se nu invinga apoi totu numai turcii?!

— (Desertori romani?) Sciri electrice din dilele trecute anunciara, ca soldati romani din armat'a serbesca desertéza la ori-ce ocasiune bine venita si trecu in castrele turcesci. Aceste sciri se respandescu acum si de catra unii corespondenti serbi — in modu esageratu. Intr'o asemenea corespondintia cetimu urmatoriele: „Desertarile serbesci, despre cari s'a vorbitu prin diuarie, s'au intemplatu in corpulu de armata alu lui Lesjaninu, care operéza catra Viddinu, inse nu serbii au desertatu, ci romanii, cari precum se scie, forméza aprópe a cinci'a parte a populatiunei din Serbi'a. La prim'a lovire cu turcii de sub comand'a lui Osman-pasi'a, romanii aruncara puscile si trecura in castrele, turcesci. Principele a voitu se pedepsésca acestu actu de lasitate prin decimarea intregului regimentu, inse in fine s'a multiumitu cu mai pucinu, a ordonatu se se impusce numai patru insi. Asemeni casuri au obvenitu si in armat'a lui Cernaieffu.“ — Aceste sciri, lá casu se fia adeverate, ne ar' face a presupune, ca poporatiunea romana din Serbi'a, alu carei numeru se urca preste 220 de mii, a fostu de buna séma tratata reu de catra serbi, pentru acesa dins'a prefera a se aruncá mai bine in braciele despotismului turcescu, decatu se mai sufferia maltratarea si impilarea serbésca. Diariulu „Epoca“ din Bucuresci a accentuatu acestu faptu inca cu patru septamani inainte de ast'a dicundu, ca romanii cu greu se potu entusiasmá pentru caus'a serbésca, deórace sciu, ca in Serbi'a se afla mai multe sute de mii rom. in stare de eloti. Noi romanii din Austro-Ungari'a si chiaru cei din Romani'a libera potemu se fimu mai multu pentru caus'a serbésca, decatu cea turcésca, inse fratii nostrii din Serbi'a voru sci fórte bine, unde i dóre. Desertarea din cestiune numai asiá s'ar' poté esplicá. Alte sciri din sorginti neserbesci numescu acestu scomotu de desertare „o scornitura malitiósa.“

— (Dr. Dionisiu Máthé.) Tragemu atentiunea publicului romanu si mai vertosu a domniloru si dómneloru dela scaldele din Elöpatak (Valcelle) si Tusnadu asupra insertiunei de mai la vale despre dlu Dionisiu Máthé de Bikafalva, Dr. in medicina, cáre se ocupa inse mai vertosu cu dentistic'a. Cunoscundu in persóna pre acestu domnu si vediendu-i si atelierulu cu instrumentele, apparatele si preparatele, nu potemu decatu se-lu recomendamu atentiunei publicului, cá pre unu barbatu solidu, desteru si precepetoriu de lucru.

— (Bazaine-pasi'a.) Corespondintii de pre campulu resbelului ai mai multoru diarie sustienu, ca Osman-pasi'a, care comandéza armat'a turcésca dela Viddinu, n'ar fi altu cineva decatu ex-maresialulu francesu Bazaine.

Mai nou.

Imperatulu Franciscu Iosifu a visitatu in 20 Iuliu n. la 9 óre dim. pe imperatulu Germaniei Wilhelm la Salzburg. La 10 ore facù imp. Wilhelm monarchului nostru o contravisita. Alta intalnire, alte combinatiuni. Se ne fia numai de bine!

Belgradu 20 Iuliu (Tel.) Eri avu locu o lupta intre corpulu archimandritului Ducici si 400 turci regulari, care a duratu 7 óre. Turcii fura batuti si alungati totalu. Serbii fortifica Zworniculu-micu.

Unu telegr. alui „S. D. T.“ din Neoplant'a 20 Iuliu spune cà muntenegrinii luara patru case fortificate intre Podgoritza si Medun, din care causa s'a intreruptu comunicatiunea intre aceste doua cetati. Malcsija cu 8000 pusci si 8 tunuri cadiu in manile muntenegriniloru.

Divisiunea Moravei a lui Cernajeffu avu in 20 tóta diu'a mari lupte contra turciloru, cari au atacatu la Pirot si Ak-Palanka pe colon. Uzun Mirkovici. Turcii se fi fostu respinsi.

Unu telegr. din Constantinopole érasi anuntia mai multe invingeri asupr'a serbiloru; acestia ér' se fi fostu batuti la Zaitschar. Óre va fi remasu vreunulu dintre ei viiu?! —

Cursurile

la bursa in 21 Juliu 1876 stá asia:

Galbini imperatesci — —	5 fl.	90	cr. v. a.
Napoleoni — — —	10 „	03	„ „
Augsburg — — —	101 „	50	„ „
Londonu — — —	126 „	25	„ „
Imprumutulu nationalu —	69 „	50	„ „
Obligatiile metalice vechi de 5%	66 „	05	„ „
Obligatiunile rurale ungare	74 „	—	„ „
„ „ temesiane	72 „	50	„ „
„ „ transilvane	72 „	75	„ „
„ „ croato-slav.	83 „	50	„ „
Actiunile bancei — —	868 „	—	„ „
„ creditului — —	144 „	40	„ „

Errata. In nr. 51 pe col. I in locu de „Verwicklungstheorie“ a se citi: „Verwirkungstheorie.“ Alte erori mai mici care se stracóra prin celeritatea lucrarei, le póte correge insusi bunulu si intelligentele lectoru.

Redactoru respundietoriu si Editoru

IACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tiparíulu lui

IOANE GÖTT si fiiu HENRICU.